О. М. Савастєєва
д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри обліку і фінансів
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна

ІНТЕГРАЦІЯ ESG-ФАКТОРІВ У КОРПОРАТИВНІ ОБЛІКОВІ СИСТЕМИ

В умовах сучасного світу необхідність залучення інвестиційного капіталу, підвищення регуляторних вимог щодо транспарентності бізнесу і дотримання принципів соціальної відповідальності визначає потребу бізнес-суб'єктів враховувати не тільки фінансові показники власної діяльності. Так, 2020 році Європейським союзом була ухвалена Директива щодо нефінансової звітності (Non-Financial Reporting Directive, NFRD), відповідно до якої на суб'єкти підприємницької діяльності було покладено обов'язок оприлюднення даних щодо екологічного, соціального та управлінського впливу [1]. Зазначене стало визначальним фактором стандартизації обліку, а також інтегрування ESG-факторів до стратегічного корпоративного менеджменту.

Прийняття нової європейської «зеленої» стратегії (European Green Deal), щодо досягнення нульових вуглецевих викидів до 2050 року [2] призвело до значних трансформацій у напрямку інтегрування екологічних індикаторів в корпоративні системи управлінського обліку, внаслідок який європейські суб'єкти підприємницької діяльності повинні відображати показники викидів вуглецю, розрахунок енергоефективності, а також інші екологічні фактори в корпоративній звітності. Зазначене

призвело до появи нових облікових інструментів, таких як, наприклад, облік вуглецевого сліду (carbon accounting), що для європейських компаній вже став невід'ємним компонентом управлінського обліку.

Починаючи з 2021 року, коли в Німеччині та Швейцарії набули широко поширення процеси розробки і запровадження інтегрованої звітності, що консолідує як фінансові, так і нефінансові показники, великі німецькі корпорації, зокрема, Siemens і BASF, публікують інтегровану звітність з метою демонстрації власного впливу на довкілля і суспільний розвиток, що не тільки сприяло зростанню рівня транспарентності звітності, але і допомогло в процесі залучення інвестиційних ресурсів від ESG-орієнтованих інвестиційних суб'єктів.

У Сполучених Штатах Америки та Канаді також був активізований процес інноваційної трансформації корпоративних облікових систем. Так, починаючи з 2022 року Комісією з цінних паперів та бірж США (SEC) були розроблені нові вимоги щодо оприлюднення у фінансових звітах даних про екологічні ризики [3], що можна розглядати визначальним поштовхом у напрямку стандартизації відображення ESG-факторів в сучасних облікових системах та їх інтегрування в сферу стратегічного менеджменту. Канадські суб'єкти бізнесу активно застосовують цифровий інструментарій з метою моніторингу і аналізу ESG-показників, досягаючи таким чином надзвичайно оперативного реагування у відповідь на зміни регуляторних вимог і мінливість вподобань стейкголдерів.

Інноваційні підходи в контексті запровадження ESG-показників в корпоративні облікові системи відбуваються і у азійських країнах. Відтак, в Японії починаючи з 2021 року в рамках програми «Зелена трансформація» (Green Transformation) [4] відбувається інтегрування кліматичних індикаторів в управлінський облік суб'єктів бізнесу, які вже досить активно застосовують різні методики обліку вуглецевих викидів з метою проведення аналізу власних екологічних проєктів. В свою чергу, розроблення стандартів для обліку ESG-показників в цифровому форматі створює можливість для компаній автоматизувати процес збору та аналізу інформації, що суттєво підвищує ефективність управлінського обліку [5].

Не залишилась осторонь від цих процесів і Україна. Так, в 2023 році Національним банком України була затверджена Політика з розвитку сталого фінансування, яка також

містить імплементацію ESG-принципів до фінансової звітності і є важливим імпульсом до стандартизації управлінського обліку в національних реаліях [6].

Вітчизняні бізнес-суб'єкти також починають трансформувати власні облікові системи відповідно до вимог сучасності. Так, дослідження Склярука І.П. та Вовк Н.О. демонструє чіткий взаємозв'язок між запровадженням цифрових інструментів і автоматизацією шаблонних процесів та забезпеченням обгрунтованого прогнозного аналізу [7]. Втім, вирішення потребує проблематика, викликана незадовільним рівнем цифрової обізнаності персоналу і потребою у залученні суттєвих інвестиційних ресурсів в розвиток відповідної технологічної інфраструктури.

До того ж, надзвичайно актуальним є пристосування сучасних облікових систем, зокрема, системи управлінського обліку, до можливості генерації нефінансових показників, пов'язаних з наслідками глобальних кризових явищ і досягненням цілей сталого розвитку в межах національних пріоритетів.

Отже, трансформація корпоративних облікових систем до вимог сучасності є закономірним і комплексним процесом, який відбувається на основі розвитку цифрових облікових технологій, відображення впливу ESG-факторів, а також створення гнучких стратегій. В свою чергу, адаптування систем управлінського обліку до реалій сьогодення перетворюється на новітній стандарт ефективного корпоративного менеджменту. Це пов'язано із підвищенням вимог до транспарентності, соціальної відповідальності бізнесу і реалізацією цілей сталого розвитку, що, в свою, чергу, супроводжується розробкою системи комплексних індикаторів впливу діяльності компанії в екологічному, соціальному та управлінському аспектах. Водночас, інтегрування ESG-факторів в корпоративні облікові системи є додатковим фактором отримання доступу до ринків капіталу в умовах зростання кількості ESG-орієнтованих інвесторів. Через те, що поняття «ESG» часто ототожнюється зі стійкістю, потрібно розуміти, що воно втілює цілий спектр різноманітних аспектів ведення бізнесу, включаючи ризик-менеджмент, корпоративну соціальну і екологічну відповідальність. Їх облік і аналіз дозволить компаніям не тільки зберегти власні конкурентні позиції, а і забезпечити реалізацію цілей сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

Список використаної літератури

1. European Commission. Non-Financial Reporting Directive (NFRD). 2020. URL: https://ec.europa.eu (дата звернення: 02.06.2026).
2. European Commission. The European Green Deal. 2020. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення: 02.06.2026).
3. U.S. Securities and Exchange Commission (SEC). Climate Risk Disclosure Rules. 2022. URL: https://www.sec.gov (дата звернення: 02.06.2026).
4. Japanese Ministry of Economy, Trade and Industry. Green Transformation (GX) Strategy. 2021. URL: https://www.meti.go.jp (дата звернення: 02.06.2026).
5. Куруч О.В., Савастєєва О.М. Державні механізми цифровізації облікових процесів. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління.* 2025. № 2(60) С. 56–65. https://doi.org/10.18524/2413-9998.2025.2(60).335149
6. Національний банк України. Політика з розвитку сталого фінансування. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku (дата звернення: 02.06.2026).
7. Склярук І. П., Вовк Н. О. Управлінський облік бізнес-процесів в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-69 (дата звернення: 15.03.2025).